

ZENTAI ELLENŐR.

Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztő és kiadóhivatal: Árpád-utca 267. sz. hova a lapot érdeklő közlemények, hirdetések és az előfizetési pénzek intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Egyes számok Schvarcz Sándor könyvkereskedésében 10 kr-ért kaphatók, hol előfizetések is elfogadhatók.

Hirdetések

Schvarcz Sándor könyvkereskedésében is felvételnek. — Hirdetési díj egy négyszög centiméternyi térért 2 kr. — Bélyegdíj minden egyes beiktatás után 30 kr. — Nyiltér pe tilsoronként 10 kr.

Levél a szerkesztőhöz.

Zenta város t. Közönségének szánva
Bpsten, 1883. ápril 10 én.
I.

Azt hiszem nem egyszer adtam bizonyítékát annak, miszerint szülővárosomnak önzetlen jóakója voltam mindenkor, azért némileg följogosítottnak érezhetem magamat arra, hogy t. polgártársaimnak a „Zentai Ellenőr“-t illetőleg egyet-mást elmondjak a nélkül, hogy mellétekintetekről, tisztátalan célzatoiktól gyanúsíthatnám.

Mi, kedves szerkesztő barátom, sokkal jobban ösmerjük egymást, semhogy egymásnak olyan mondani valónk volna a zentai állapotokat illetőleg, a milyeneket már meg nem beszélünk volna — hiszen eleget keseregtünk együtt a zentai felfordult társadalmi viszonyok fölött, eleget tanakodtunk azok megjavítása érdekében! — sokkal huzamosabb és bizalmasabb baráti összeköttetésben élünk, semhogy egymásnak gondolkodás módjáról, érzületéről kölcsönösen tisztában ne lehetnénk. Azért nem is Önről és Önhöz írok, hanem Zenta város t. közönsége előtt kívánom ezuttal igazolni magamat azért, hogy levelemmel a „Zentai Ellenőr“-t fölkerestem és hogy ezt a jövőben gyakrabban tenni szándékozom.

Nyilvános életemben azt tapasztaltam, hogy legnemesebb szándékaimnak, terveimnek egyrészt azért nem tudtam testet adni, mert a nép, nem tudott ember és ember között — vagy mint Zentán mondani szokás: ur és ur között különbséget tenni, és így nem volt képes megválasztani azt, a kihez bizalmával forduljon, másrészt azért, mert Zenta mindaddig nélkülözött egy olyan hírlapot, a mely az igazságot részrehajlatlanul szolgálta és nekem legszentebb törekvésemben segédkezett volna.

Nagyon találóan jellemezte kedves barátom a zentai viszonyokat, midőn azt mondta, hogy Zentán nem a mándliban, hanem a kabátban van a hiba. Ennek igazságáról számtalanszor keserűen győződtem meg. — A milyen szívesen vette a nép fáradásomat, olyan gyanakodó szemekkel nézte az intelligencia — tisztelet a kivételnek! — működésemet, legszentebb törekvésemnek nemtelen rugókat tulajdonított, még imádságomat is káromkodásnak minősítette. És midőn a helyett, hogy a jó utról letéřitetni engedtem volna magamat, még egyszer-másszor körmére is koppintottam azoknak, kikkel szemben a közügy érdekében erre kényszerültem, összerőfent a ludas népség és megkezdte ellenem a vakandokok munkáját. A behegedt sebeket

irtózáván szenvedéseim emlékének földézésével felszaggatni, azon időbeli keserű megpróbáltatásairól hallgatok. Miután meggyőződtem, hogy senki sem próféta a saját hazájában és egészségem is a legroszabbra fordult, föladtam a küzdelmet és még Zentáról is elköltöztem. A tények által rám erőszakolt ama leverő meggyőzésben, hogy az általános romlottsággal szemben parányiságom mit sem tehet, az időre biztam a bajok orvoslását.

A „Zentai Ellenőr“-nek megszületése és szerkesztésének Ön által történt elfogadása azonban a zentai viszonyok jobbra fordultának reményét ébresztvén föl bennem, megtörttem az önként magamra parancsolt hallgatást és megszólaltam azért, hogy kifejezést adjak abbeli érzelmeknek, melylyel a „Zentai Ellenőr“-nek megjelenését fogadtam és szavakba öntsem azt a reményemet, a melyet Önnek azon tettéhez kötöttem, hogy szerkesztését magára vállalta.

Életemnek jobb napjai közé számítom azt a napot, a melyen arról értesültem, hogy bizonyos emberek olyan lapot szándékoznak kiadni, a milyennel eddig Zenta soha sem birt, azt a napot pedig éppen ünnepnek tartom — különben is a husvétünnepnek alatt történt, a melyen tudomásomra jutott, hogy Önt a „Zentai Ellenőr“-szerkesztőjének meghívták és Ön kockázattalva bpesti alkalmazását, kérésre a szerkesztést elfogadta. Ekkor én valóban husvétünnepet élveztem, mert Önnek elhárítása bennem azt a reményt ébresztette, hogy az én sokat szenvedett szülővárosom is valaha talán még fel fog támadni. Vajha ebben a reményemben ne csalatkoznám! Ez iszonyu, mert utolsó csalatkozásom volna, mert többé reményelni nem tudnék.

Nem mintha Önnek, kedves barátom, tehetségében, nemes indulatában, tiszta jellemében, szívós kitartásában csak egy pillanatra is kételkedném, hanem a fölött aggodom, hogy nem fog abban a támogatásban részesülni, a melyre Önnek mulhatlanul szüksége van olyan nagy munkában, a minő a zentai társadalmi viszonyok megjavítása. De félre a kishitűséggel! Nem szabad már a kezdetnél csak a nehézségeket latolgatni, hanem a kivivandó sikerek reményével és ama tudattal, hogy hazánk jó szolgálatot teszünk, kell magunkat a nagy munkára acélozni.

Gróf Zichy Jenő „A bácskai kultur kérdés“ című cikkében hozzánk, bácskaiakhoz, a következő szavakat intézte: „Önök feladatát képezi, hogy Bács megye mint a magyar állam naprendszerében önállóan

működő egyik legnagyobb társadalmi test funkcióit az állam és saját tengelye körüli mozgásait minél pontosabban teljesítse. De első teendők, mikép ne tartson vissza az álszégnyen annak elösmérésében, hogy szadok büne és mulasztása s az ezek fölöttán bekövetkezett sors csapásai alatt elkorcsosodtunk, hogy csak a társadalom regenerációja (megjavítása) folytán teljesülhet a költő imája: Teremtsd egészen ujjá e hazát, hallgass meg engem édes Istenem! — s ez viszont csak társadalmi uton eszközölhető.“

A társadalomnak megjavíthatásához azonban föltétlenül szükséges egy helyi lap. E nélkül a társadalmat megjavítani nem lehet, mert hiányzik az eszköz, a melylyel a rosztat irtani, a jó magvakat elhinteni lehetne. A helyi lap csak úgy töltheti be magasztos hivatását, ha a közérdeket részrehajlatlanul szolgálja. Sokan úgy is vélekedtek, midőn a „Zentai Ellenőr“ megjelent, és akárhányan még ma is úgy vélekednek, hogy Zentának fölösleges a helyi lap, hiszen ott vannak a fővárosi és vidéki lapok, árulják azokban bölcseségöket, a kik ilyenmel rendelkezzenek, két helyi lapot meg éppen károsnak tartanak, mert szerintök ezek egyebet sem tesznek, mint veszekeszenek.

En ezeknek azt mondom, hogy nem gondolkodtak komolyan a helyi lap feladatáról. A fővárosi és vidéki lapok nem szertelhetnek annyi tért, a mennyi a zentai társadalmi viszonyok megjavítása érdekében kifejtendő munkásság igényel. Erről közvetlen tapasztalatot szereztem. Ugyanis midőn a múlt évben György Aladárnak „Földünk és népe“ című munkája fölött Margalits és gróf Zichy Jenő a „P. Napló“-ban vitatkoztak, magam is akartam egy pár zentai adattal a bácskai viszonyok megvilágításához járulni, egy cikket adtam be, de a szerkesztő azon ürügy alatt nem közölte, mintha az helyi, nem pedig országos érdekű cikk volt volna, de helyettese kibőfentette, hogy csak nem kívánhatom, miszerint cikkemmel rendes zombori levelezőjüket üssék. De ha föl is vennék a vidéki lapok a zentai dolgokat tárgyaló cikkeket, nem volna, de nem is lehetne kellő hatásuk, mert éppen azok nem olvasnák, nem olvashatnák, a kiknek érdekében azok irattak.

Annak bizonyítását pedig éppen büns időpazarlásnak tartom, hogy a „Zentai Híradó“ mellett nagy szükség van a „Zentai Ellenőr“-re. Egyiptomi sötétséggel verte meg azt a sors, a ki eddig be nem látta, hogy a „Híradó“ nem a közügyet szolgálja és hogy emberei nem oly anyagból gyurvák,

hogy képesek volnának ily nagy feladat teljesítésére, sőt annyira méltatlanok a sajtó szolgálatára, hogy nekik mindenütt másutt már régen kiűzték volna a tollat kezökből.

Nem vétek a szerénységellen, ha nyilvánítom, hogy úgy vagyok meggyőződve, miszerint t. polgártársaim olyan embernek tartanak, ki csak igazat szokott mondani, még pedig magyarul és magyarán, és a kit tetteiben önérdék egyetlenegyszer sem vezetett, hogy szívem minden löktetésével szülővárosom jólétét előmozdítani törekedtem. Multamánál fogva nem kételkedhetik Zentai város közönsége a fölött, hogy most is a legjobbat akarom, midőn azt tanácsolom, hogy a „Zentai Ellenőr“-t hathatós pártolásban részesítse, t. polgártársaim tömegesen rendeljék meg és buzgalommal olvasgassák, hogy nagy feladatának megfelelhessen. Ezzel nem szerkesztőjének, hanem önmaguknak fognak használni.

A „Zentai Ellenőr“-t és szerkesztőjét abban az erős hitemben ajánlom t. polgártársaim fölkarolásába és jóindulatába, hogy benne csalatkozni nem fogunk.

MAJOROS ISTVÁN.

A járás ügy.

Fölhívjuk mindazok figyelmét a szabadkai törvényszéknek itt közölt hirdetésére, a kiknek az illeték (competentia) kiszámítása körül bármely kifogásuk van. Néma gyermeknek anyja sem érti panaszát. Azért az illetéket a „Z. E.“ hasábjain is saját érdekekben felhívjuk, hogy ápril 17-től 31-ig adják elő panaszukat, különben magokra vessenek, ha a rövidebbet huzzák. A kérdés alatti hirdetés a következő:

16.

1k. 1883. sz.

Hirdetmény.

Alulírott kir. törvényszéki híró mint kiküldött részéről ezennel közhírré tétetik, hogy mind azok, kik a zentai közlegelőre nézve eszközölt ki-

osztások ellen magokat jogaikban sértve érzik, akár nyújtottak már be írásbeli panaszt, akár nem, f. e. ápril hó 17-től számítandó 15 nap alatt alulírottál a helyszínen Zentan személyesen vagy igazolt meghatalmazottjaik által jelentkezzenek s panaszukat szóval annál bizonyosabban előterjesszék, mivel a lent kitézött záros határidő lejártával többé sem mine-mű panaszok ez uton figyelembe vételni nem fognak.

Kelt Szabadkán, 1883. évi ápril 5-én.

Baky Gedeon

kir. törv. sz. bír. mint kiküldött.

Lapszemle.

Bagó mondja verébnek: te nagyfejű. Még a „Z. H.“ vádolja a casinót ellenzékeskedéstől, tiszteletlenségről, személyes bosszúról, politikai célzatokról, sőt már meg is huzta fölőtte a lélekharangot, azt állítván, hogy a casino elvesztette léjogát. „A casinoi kérdés“ című cikknek sem kisebb, sem nagyobb a bibéje, mint az, hogy írója éppen a „Z. H.“ embereit festette le vele. A casinóról eddig azt állították, hogy börze, most meg azt mondják, hogy ltkos intézők tanyája. Ha így haladnak a fölfedésben, holnap már azt fogják földeríteni, hogy a casino dynamit gyár. Rendőrt kiáltanak. Biz' isten, még mame-lukoknak sem válnak be. Nem szégyellik uraimék magokat az ellenmondás fölött, a melybe estek? A casino egy időben börze és felforgatók barlangja. Hogy illik ez össze? Önök vádolják a casinót, hogy „néhány fiatal ember támogatva egy pár ellenzékeskedő kaputos által“ orránál fogva vezeti. Ezt Önök akkor állítják másokról, midőn kiderült, hogy „67 tagot — sőt egy párnak kivételével az egész intelligenciát“ egyetlenegy ember parancsa hajtotta járomba. Különbem mi legkevesbbé sem irigyeljük Önök „nagyszerű“ diadalát. Legyenek boldogok! Mi majd a magunk módja szerint törekszünk boldogulni.

A „Hiradó“ Vigyázója: „Mi azt tanácsoljuk, próbáljon az új szerkesztő tisztes-

séges ellenzéki lapot szerkeszteni.“ Az „Ellenőr“ szerkesztője nem szorult Vigyázó tanácsára — A tisztességről meg éppen a „Tarka barkaságok“ írója legkevesbbé adhat leczkét: mert ki mivel nem bir, nem adhatja másnak.

A pálinka ivás ellen.

Bács Bodrogh megye tanfelügyelősége a következő átiratot intézte a megye valamennyi néptanítójához:

„Nines köztünk, ki ne tudná azt, hogy nemcsak az iskolás gyermekek, hanem bizonyos tekintetben a népet is kell oktatni, mert ez által annak erkölcsiségét, anyagi és szellemi jólétét mozdítjuk elő.

A kik a népoktatás ezen most említett főfeladatainak megvalósításán fáradoznak, sajnosan tapasztalhatják, miszerint a cél elérésében, vagy annak megközelítésében az alsó néposztályt nem ritkán a mértékletlen pálinka ivás akadályozza.

A pálinka ivás, ezen lassan ölé méreg, meggyénkben is megdöbblentő mértékben van elterjedve. Pedig e termékeny földön hajdanában a pálinkás boltokat csak elzüllött életű egyének kihevített drótos tótok és iszákos koldusok keresték fel, ma azonban az alsó néposztályból is igen sokan oda viszik keservesen megkeresett filléreiket.

Ezt minden áron meg kell akadályoznunk, mert a mértékletlen pálinka ivás, testi és lelki elsatnyulást és végelszegényedést von maga után.

A baj orvoslására a lelkészeken kívül a tanítók is hivatva vannak: ugyanazért figyelemmel a vallás és közokt. m. kir. miniszter ur ónmóságának m. é. 1768. sz. a. kelt rendeletére, felhívom Bács-Bodrogh megye összes néptanítóit, hogy a pálinka ivás meggátolása érdekében emeljék fel szavukat.

A tanító a mindennapi és az ismétlődő iskolában, sőt alkalmilag a néppel való érintkezésekben rá mutathat ezen szenvedélyre és különösen megmagyarázhatja azt, hogy a pálinkának tápláló ereje nines, és ha mégis látszólag erőt ad, az csak onnét van, mivel a pálinkában levő szesz (alkohol) felszívatik a vérbe és a sebes vérkeringés által a szív gyorsabban működik. Éppen ez okból figyelmeztesse őket, hogy a pálinka a mennyire látszólag jótékonyan hat a test szervezetre, oly káros

A „Zentai Ellenőr“ tárczája.

Csángó testvéreink megérkezése Nagy-György falvára.

Panesovától délre, a nagy Dunától körülbelül ezer lépésnyire, lankás parton fekszik Nagy-György falva, annyira magasra, hogy a falu töltes nélkül is tökéletesen ármentes.

Az első szállítmány f. hó 5-én reggeli hat órakor érkezett Nagy-György falvára. A parton nagy közönség várta és éljenzéssel, riadó lövésessel és taraczk lövésekkel fogadta testvéreinket. A munkástelep lobogókkal volt földszítve. A mint kikötöttek, Torontál vármegye nevében Vizeleti szolgabíró, majd Panesova polgármestere Krisztian Antal fogadták őket meleg beszédekkel. Utának Nagy György kormánybiztos zászlót ragadva a töltés magaslatán állva felkezeit kinyújtva mutatott az ígért földjére s így szólt:

„Szeretett testvéreim! Azon a földön álltok, melyet elneveztetek ígért földének. Mit ígértek e föld? Ígér nyugalmat, boldogságot, biztos otthont! De nektek is kell ez alkalommal ígérteket tennetek: ígérjétek meg ti is e földnek, hogy szorgalommal fogjátok művelni, gondozni, mert csakis azon esetben lesz e föld rátok nézve ígért földje, ha ti is híven beteljesítitek fogadástokat. És hígyjétek meg, hogy ezen földnek legszebb ékessége arczotok verejtekének gyöngye leend. Tegyétek szívetekre kezeteiket itt, Isten szabad ege alatt, a mesterkéletlen természet ölen s tegyétek ünnepélyes esküt, hogy hü alattvalói lesztok a trónnak és szerető fiaj a hazának. Emeljétek kezeteiket az égre

és esküdjétek! Estüdjétek, hogy engedelmesséket fogtok a felsőbbiségnek, tiszteletben tartjátok a törvényeket, testvéri szeretettel fogtok viselkedni a körültek lakó polgártársaitokhoz, kik sem mindnyájan beszélnek ugyan magyarul, de hazánkfiai; láthatjátok a szíves fogadtatásból, hogy irántatok rokonszenvvel viselkednek, látjátok mennyire megtisztelt a vármegye, melynek kebelebe juttok, hogy érdemes szolgabírójat küldötte ide, mennyire megemberelt Panesova városa, hogy bár nem tartoztok hozzá, nagyon tisztelt polgármestere kijött testvéri jól bot nyújtani felétek. Nem tudom, lesz-e ez életben még egyszer alkalmam hozzátok így szólni, ily ünnepélyes órában bizonyára soha sem lesz. Vessétek ezért szívetekbe, hogy ha ezen földhöz hűlőnek leantétek, a hazához, édes anyátokhoz lennétek hűlőnek, anyátokhoz, mi nemesak hajlékot, hanem kenyeret is ad nektek; és azt sem érdemelnétek meg akkor, hogy e föld porladó esontjaitokat magába fogadja. Ismételjétek tehát a szent esküt, s tartsátok meg híven, hagyományként adjátok nemzedékről nemzedékre, legyetek boldogok!“

E beszéd hatása leírhatatlan. Zokogás tört ki egyesek ajakán, a szemek villogtak, majd könnyzáró eredt meg belőlük. Csoboth csángó megragadja a zászlót, izmos kézzel felemeli az égre, a csángók alája gyülekeznek. Csoboth rövid szavakban vissz hangoztatja Nagy György szavait: ígér hűséget törvények tiszteletét és esküszik, és „Esküdjétek!“ mond társainak s a jövevény nép megihletve a pillanat és a szó hatalmától, célján évekig álmódott vándorlásának, a megindulástól vonagló, a lelkesedéstől reszkető ajakkal kiáltozza az égre: „Esküszünk! Esküszünk!“

Erre az elérzékenyülés kitörései következtek,

Egymásra borultak az emberek, és férfiak sirtak, mint gyermekek.

E megható jelenet színtere is szép és látványos volt. A töltés mellett fényes tűzfáték robbant föl, a munkás telepek zászlókkal gazdagon díszítve, a töltésbe szurva fátylak égtek, diadalvessző sora köszönti a szemlélőt a sötétben: „Éljen a király, éljen a haza!“ — „Hozott Isten csángó magyar testvérek!“ — „Éljenek a honosítottok!“

Ma már 14, külön a csángók számára készített, vityilló — deszkasátor — áll, hétezer lélek földel ala helyezése már biztosítva van. Munkás élmezési telepről is történt intézkedés. Ma már el vannak helyezve csángó testvéreink és hangyaszorgalommal dolgoznak.

Csángókból nyerészkedést kizáró fogyasztási egyület alakították, mely Petrovics buzgó igazgató ellenőrzésével első kézből vásároland élelmi cikkek, melyeket csángóink a beszerzés árán fogyasztanak. Mind a három szállítási csángómunkások Kutlány vállalkozótól szerszámot ingyen kapnak.

A vityillókban banketteket rögtönöztek, mely az érkezés megható részleteinek benyomása alatt folyt le.

A megérkezés napján Szitás Antalné a hajón egy lánykának adott életet.

A szülek keresztapául a kormánybiztos kérétek föl, a ki az újszülött részere pénzt adott, a mit csángóink lelkes éljenzéssel fogadtak.

Az általános érdeklődés közepette kedves szolgálatot véltünk t. közönségünknek tenni, midőn azokat a föltételeket közöljük, melyeket a kormány és a csángók kölcsönösen elfogadtak.

hatással van arra később, midőn t. i. az alkohol hatása megszűnik, mert a szesz kipárolgásával lehangoltság, a tagok lankadsága és álom utáni vágyakozás áll be.

Ezen rövid szavakból láthatjuk a tanító urak, hogy ők nemcsak az iskola falán belül, hanem künn, az életben is üdvösen működhetnek. Világosítsák fel a nép azon osztályát melynek a felvilágosításra minden lépten-nyomon szüksége van. Tartsanak felolvasásokat, szóval érvényesítsék befolyásukat.

A munka nehéz, mert megrögzött szokásokkal kell küzdeni, én mégis hiszem, hogy kellő tapintattal, kitartással, a mértékletlen palinka ivástól igen sokat el lehet szoktatni és így legalább a jövő nemzedék ezen szenvedélytől megóvatik.*

Különfélék.

— **A csángók Zentán.** A Bp. H. tudósítója csángóinknak a zentaiak által történt fogadásáról a következőképp emlékezik meg: „Ünnepélyes volt ez a szó legteljesebb értelmében. Méltó párja a szegedinek. Nem oly nagy arányu, de szívből jövő, szívhez szóló. Különösen jól esett hallanunk, hogy Zenta város szerb polgárai versenyeztek a magyarokkal, hogy a fogadtatást a derék városhoz méltóvá tegyék.*

— **A csángók Adán.** Ada nem készült, mert nem tudta mikor erkezik a hajó. Zentára intézett sürgönyvel kérték a kormánybiztost, hogy náluk is kössenek ki. Egy pár óra állt tehát rendelkezésükre, és e rövid idő alatt előkészítettek egy olyan fogadtatást, mely közvetlenségével, meghatározható mozganataival valóban lelemelő volt. A város öreg birája megindító szavakkal adott kifejezést érzelmeiknek. A város részéről 25 frtot adott azon ígérettel, hogy többet is fognak adni. A város tisztviselői 5 drb. ezüst frtot és egy drb. huszart adott a Bp. H. tudósítójának e szavak kíséretében: „Adja oda kérem annak az újszülöttnek, a ki Debreczenben világra jöve az első igazi csángó-magyar, mert nemcsak csángó, hanem magyarországi is egyszerűsége.* Az asszonyok és gyermekek közt a hajóba meive pénzt asztaltak ki, a férfiakat szivarokkal látták el a derék adaiak s zai-

Minden egyes család kap 10 kat. hold földet és 2 hold legelő illetményt, még pedig kitűnő minőségűt. A földek 15 évig adómentesek. Az ármentesítési költséget a telepesek 37 s fél év alatt törlesztik. Az államnak földváltás czimén egy kat. hold után 63 frtot kell fizetni 35 év leforgása alatt és pedig azon kedvezményvel, hogy a három első évben az ármentesítési költségen kívül semmi sem fizetendő és így a kincstárnak a földváltást csak a 4-ik terméskor kezdi törleszteni a telepes, három termést pedig ingyen vesz le földjéről. A 63 frt földváltás fél évi részletekben 7 százalékkal törlesztetik és így minden telepes 32 éven át egy hold után évenként 4 frt 41 krt fizet, holott ezen földeknek hasznosbára 14—15 frt. A lelkész, jegyző és tanító 10—10 kat. holdat kapnak ingyen. A regale egészen és azonnal a község tulajdonába megy át és jövedelmét lelkész-fizetésre, templom építésre és egyéb községi célokra fordítandó. Azon telepes, kinek vagyoni viszonyai megengedik, hogy 10 holdnál több földet vegyen, kaphat többet is.

A csángók új hazája, a panosovai Dunaöbölzet, a legegészségesebb vidék, a földek termékenyek s árviztől nagy munkával és költséggel védettek. Még ha fölemeljük azt, hogy a csángók utiköltsége társadalmi uton fedeztetik, senki sem veheti nyugtáznak, ha azt mondjuk, hogy a magyar nemzet ebben az ügyben oly magasztos tettet követett el, a melynek párja nincs a világtörténelemben. Mi csak azt kívánjuk végezni, hogy csángóink legyenek közöttünk boldogok és erősítsék a magyar nemzetet, hogy a bekövetkezendő viharok között megállhassuk rendületlenül helyünket, ellenségeinkkel szemben megvédhessük sokat szenvedett hazánkat!!

B o r e o s.

talánul, úgy szólván titokban egy nagy hordó bort gördítettek be a fedélzetre.

— **A csángók Ó-Becsén.** Meg nem állhatjuk, hogy a Bp. H. nyoman ne közöljük t. közönségünkkel az ó-becseieknek lélekemelő tetteit. „Ó-Becsét feledni nem fogjuk soha. Az ott töltött kedves órak emléke évek múlva is megfogja rezegteni szívünk hurjait. Vendégszeretettel pazarul elhalmoztak mindnyájunkat a derék becsei. A ki látta, mint ölelkeztek, esőkolóztak az ó-becsei lakosok bukovinai véreinkkel, mint fogták el őket a hajónál, mily diadallal vezették házaikba, családi tűzhelyök körébe, dusan terített asztalokhoz, mint hordták a bajó éléskamrájába adományait, még ha kőből volna is a szíve, meg kellett indulnia. Hát mikor az ó-becsei anyák lekarolták a csángó asszonyok emlőiről a kisdedeget, hogy a hosszú utazás után annyira jótékony hatású meleg vízben megfüröszték, tisztába tegyék a kis ártatlanokat, ez a látvány olyan volt, hogy elfojtatta lélekzetünket. Szótlanul néztük a női kebel gondoskodásának e magasztos tényét s együtt örültünk a kicsinyekkel, kik a meleg vízben újjá születtek. — Ezerszeres hála és köszönet az ó-becsei anyáknak.*

— **A csángók második csoportja Zentán.** F. hó 10 én reggel 7 órakor 1350 csángó testvért szállító két hajó kötött ki Zentán. A népek belátatlan tömege, az egész intelligencia és a várositanács a legszívesebben fogadta és Szekfü főjegyző ur meleg beszéddel üdvözölve, meghívta őket a város nevében reggelire. A csángókat a város tágas gabna piacán fölterített asztalokon pálinkával, borral, paprikás hússal, szép fehér cipókkal bőségesen megvendégelte. Megható volt a jelenet, hogy mikép töltözték a pinczón a kofák a csángó asszonyok kőtenyegébe, kendőjébe az élelmi czikkeket. A testet kielégítve, fenkölt hangulatban távoztak körünkből testvéreink. Ez alkalommal figyelmeztetjük a t. közönséget, hogy Szekfü főjegyző ur elnöke alatt csángó-segélyző bizottság alakult. Élelmi czikkekből adományokkal szíveskedjenek oda fordulni. — Hallgatással mellőzzük a „Hermina“ hajó kapitányának tapintatlan eljárását.

— **A derék ó-becsei is kitétek magukért.** Az „Együttértés“ tudósítója imígyen emlékezik meg róluk. „A mostani fogadtatás felül mul minden képzelhető. Az őszinte testvériség legnagyobb ünnepeit láttuk ma. Csopor Gyula Baes megye kiváló szonoka fogadta a testvéreket. — Kiki iparkodott egy két csángó családhoz házához vinni, hol vacsorával és ruhával gazdagon látták el őket. A hajó állomásnál nagy üstökben öt mázsa hus volt paprikásnak elkészítve, tömredék füstölt hus, szalonna, kenyér, sütemény, öt hl. bor, 100 zsáknál több mindenféle gabona és pénz osztott ki. A színházban dísz előadás volt, utána bankett.

— **A zentai paradicsom.** A miről első — 5 évre terjedő — zentai életben tudomásom nem volt, azt második — egy hétnél alig hosszabb — itt tartózkodásom alatt felfedeztem. Ide érkezésem első napjaiban Petras mérnök barátom azt a kérdést intézte hozzám, vajjon nem volnék-e hajlandó vele a szállásokra kimenni. Mint a szabad természetnek határtalan kedvelője, kész örömmel ajánlkoztam. Ma egy hete Konez polg. isk. tanító urral felültünk barátom kocsijára, és csak azon vetjük magunkat észre, hogy a lovak Majoros József urnak a milyen egyszerű, olyan esinos lakása előtt megállanak. A kölesönös bemutatás után kimentünk a kertbe, hol György szállási tanító ur nagy buzgalommal munkálkodott. — Konez barátom kibontja a magával hozott kis csomagot, elővesz egy hosszú fehér vászon kötényt és egy darab viaszos vásznat, egy pillanat alatt élembe varázsolva látam a budai sváb vinczellért. György és Konez urak az oltas- és párosítással, Majoros ur a gyümölcsösekkel följegyzésével, Petras ur karók készítésével és dugdozásával, csekélységem pedig a jelző palczák felkötözésével egész naplementig — talán mondanom sem kell, hogy munkálkodásunkat gazdag és kedélyes ebéd vágta ketté — foglalkoztunk. A nemzet napszámosai mintegy 150 drb. alanyt ottlítottak be Majoros ur által beszerzett legnemesebb

gyümölcs fajokkal. Mint a kik jól végezték munkájukat, még jobban megvacsoráltunk. A szíves család csak másnap reggel eresztett el bennünket. — Ezen kirándulásomról e helyütt csak azért emlékeztem meg, hogy egyrészt felhívjam azok figyelmét, kik a szép iránt érzékkel bírnak, miszerint Majoros ur kertjét megtekintve, magok is törekedjenek ilyen szép otthon létesíteni, másrészt nyilvánosságra kívántam hozni a főnőbb megnevezett tanító uraknak azon készsége ajánlatát, hogy ők mindenkinek örömet nemesítenek gyümölcsfákat.

— **Zenta Bécsben.** Bécsben elfogtak egy embert, ki nagyon hasonlít Spangához, az országbíró valószínű gyilkosához. Az elfogott azt vallotta, hogy ő zentai illetőségű utazó kereskedő és magát Szabó Mihálynak mondotta. A zentaiak Szabó Mihály nevű utazó kereskedőt nem ismernek.

— **A budapesti csángó-háziipar kiállításáról.** A P. N. a következőket írja: „A kiállítás is arról győz meg bennünket, hogy a Bukovinában lakó magyarok minden tekintetben megtartották nemzetiségüket. A kiállított tárgyak készítése módja, díszítése szövés és hímzés minden tekintetben meg egyez a székelyföldön készült háziipar tárgyakkal igyekeztek künnlakó testvéreink az eredetiséget megtartani s csak itt ott látszik egy egy tutipiros színű, egy egy izléstelen színesportosításról a szláv népek izlésének befolyása. A szövés dolgában nem állnak oly magas polcon mint a székelyek, de a mi a hímzéseket illeti, jóval fölülmúlják őket. Rendkívül szépen, tisztán és izletesen hímeznek a durva darabosvászonra úgy hogy e hímzett tárgyak úgy tűnnek föl előttünk, mint ha a rosz gebere pompás szerszámot tennék. — Ezuttal megemlíjük hogy a kiállítás látogatóitól már a hét elején több mint 600 frt gyűlt be. A kiállítás jövedelmét a csángóknak fogják jutatni. Gr. Zichy Jenő 100 frt belépti díjt fizetett.

— T. Kelemen János urtól, Ada város érdemes birájától a következő helyreigazítást vettük: A vasutgyben Adan f. é. april 2 án semmiféle értekezlet sem tartatott, sőt az előjáróság még az értekezlet tervezetéről sem bír tudomással. — (Köszönjük a helyreigazítást. Szerk.)

Higye, a ki akarja.

□ Lapunk 7. számában közöltük a hírt, hogy a t. ügyész állásáról lemondott. Illetékes helyről vett értesítés folytán korainak jelentjük ki eme hírt, s a kívánsághoz képest o. a módosítjuk, hogy a t. ügyész a város nagyszabású építkezéseinek befejezéseig hivatalban kíván maradni.

< Egyik szemfüles újdonságunknak sikerült M. Józsefet, a türelmetlen rendjel aspiránst egy erdekes poszturában meglesni, amint egy pakton keresztel mellén óra hosszát nézegette magát egy csinos tükröben, közben-közbe méltóságteljesen sétálván végig salonjában. Újdonságunk a kereszt készítőjét is felfedezte. Sik Frigyes bádogos személynében.

+ M. József a villának bal és késnek jobb kézbe való tartásáról, szóval a francia modern értekezésről rendszeres oktatásban részesül. Oktatójára a megkezdett irányban szép missio vár.

> A szomszédék „Vigyázó“-ja tisztességről is beszél. R. Sándor is gyakran hangoztatta a becsületet.

+ Tóth Pál szuszogó erősen bizik, hogy nemsokára gazdasági tanácsnok lesz. Hát biz a rá is férne szegényre, mert a competencia vásárlásból mostanában nem igen esőppennek a hajtódíjak.

A megürülő közpénztárosi állásra Barsi János bátyánk leand. candidálva.

× Ig. Spitzer a legközelebbi közgyűlésen a zárgondnoksági számadások tüzetes átvizsgálását fogja sürgetni.

□ A társalgó kör alelnöki tiszttségére Magyar Balint és Ig. Spitzer urak candidáltak, az utóbbi szótöbbséggel megválasztott: úgy hírlik, hogy e választás fölött még Berger József is hangos kacajra fakadt.

+ Egy köteles szakértői véleményt nyújtott be a rovat vezetőjéhez „Vigyázó” ur által visszatartott 10 krajczár hovatartása iránt. A vélemény tekintettel van „Vigyázó” ur testalkatára, azért a javasolt elbírásra csak o. é. két krajczárt irányoz elő. Semmi pazarlás szomszéd!

† A nagyvendéglőbeli ebédlő előretörékvő tervezője az építéssel terén Zentán szerzett tapasztalatait külföldön szándékozik érvényesíteni.

= Hiteles forrástól értesülünk, hogy a szép reményű „Veritás” felbontotta a lovag Posner Károly Lajosossal kötött szerződést. Az illető önálló üzletet fog nyitni, hogy ne kényszerüljön tökélyre vitt művészetének gyümölcsét mással megosztani.

× A jour-fixes czipő fölött ugyancsak hajba kaptak B. Gy. és B. Mindketten a barány szelid-ségéről és a béke szeretetéről általánosan ismert tisztli ügyészre bízták ügyök eldöntését, ki Salamon bölcsességét tuhaladva úgy oldotta meg a szerföltött fontos és az egész város nyugalmát felzavaró kérdést, hogy a czipőket kettőjük között megosztotta. Mint halljuk, az illetők a legközelebbi sátoros ünnep alkalmából felczipőben fognak a corsón végig lejteni és Veritás gyárában már készül a díszokmány, melylyel a kibekült jó barátok hálójukat kívánják leróni a bekeszerző irányában. Mi is gratulálunk a város három legnagyobb polgárának.

A közs. iskolaszék figyelmébe.

Egy közvetlenül nem érdekelt atyától fölkerestünk a következők közlésére:

Harsányi János tanító f. hó 11 én valami Kis nevű fiút, ki nem is tanítványa „vakszemen” úgy megütött, hogy elesett és huzamosabb ideig eszméletlenül a földön hevert. A fiu halántéka erősen verezett és iskolába sem mehetett. — Szeretjük hinni az iskolaszéktől, hogy ismeri kötelességét, azért fölöslegesen tartunk minden további megjegyzést.

Közgazdaság.

Fővárosi levél.

A gyümölcsfák trágyázása.

A gyümölcs termelők általában megelégszenek azzal, ha évenként a tél beállta előtt az u. n. tányérokat a gyümölcsfák körül felporhanyítják és trágyával betakarják. (Nálunk még ezt sem tapasztaljuk, hogy gazdáink tennék.) Amde gondoljuk meg, hogy az oldalgyökerek csaknem ugyanolyan távolra terjednek el minden irányban, mint a mily magasra kiemelkedik a fa koronája. A fent említett trágyázás ennél fogva csupán egy csekély részét érinti a gyökereknek, minél fogva tehát a trágyát nagyobb kerületben alkalmazni és aláadni szükséges.

Ha azonban a gyümölcsfák réteken állanak, akkor a trágyázás a következőképp eszközözendő. Egy boros üvegnek, vagy még jobban egy 2 literes korsónak kitörjük a fenekét és 1½—2 méter-

nyi távolságra a fa törzse körül az edény nyakáig — futórzszenként 3—4 — beássuk, akkor nyirkos időjárás alkalmával nyáron át több ízben híg ott ganéjével megtöltjük, ez által a fagyókereknek, melyek az ily helyeken különösen sűrűen és gyorsan kifejlődnek, gazdag táplálék nyújtatik. Az így kezelt gyümölcsfák bő termést fognak hozni De a kerti díszfák is, melyeknek bármily okból gyors növekedést adni óhajtunk, meg fogják ezen eljárást hálalni, mely különben kevés fáradsággal van összekötve.

Még egy divatos hibára kívánjuk gyümölcstermelőinket figyelmeztetni. Sokszor láthatjuk, hogy a gyümölcsfák törzsei trágyával körül rakatnak. Pedig ez a fára nézve igen ártalmas, minthogy a trágya rothadása által okozott meleg, a fa kérgén betegséget szokott előidézni. A tányérokra — a koronának megfelelő körben — rakott trágya soha se érintse a fa törzsét.

Az elvetett magvak varjuk elleni biztosítására eredeti módszert használ az angol. Oly földeken ugyanis, melyek a varjújárásnak különösen ki vannak téve, a magot vetés előtt kátrányba pácolja, mi által nem csak a varjuk, de nagyrészt az egerek pusztítása ellen is megmenti. Az angol először tiszta vízben jól megmossa az elvetendő magot, azután 100 kgra 1 lit. kőszén kátrányt — forró vízben felolvasztva — ráönt s a magot addig keveri, míg fekete színt kap. Ezen eljárás folytán a magvak ugyan egymáshoz ragadnak, de ezt a bajt elegendő mennyiségű oltott mész belekeverése által lehet megszüntetni oly módon, hogy annyi mész por vegyítelék a kátrányos maghoz, míg minden egyes gabonaszem ismét különvált s aztán rendszeren kezelhető. Erdők szélén fekvő szántóföldeken hol sok a varjú s így a vetés gyakran elpusztul, érdemes ezen angol eljárást megkísérteni.

A baromfi dög ellenszere. Ez áll aloe por és ricinus olajból készült labdacombokból. A készítési és használati arány ez: 2 deka aloe porhoz vegy annyi ricinus olajat, a mennyi annak labdacsonál alakításához szükséges és készíts 20 labdacson. Ebből a tyuknak 1, a rucának 2, a pulykának 3, a ludnak 4 labdacson beadandó, ha gunnyasztanak, vagy ha a közelben baromfi dög pusztul. Ez egész séges baromfinak óvszer, betegnek pedig tapasztalt orvosság, ismétlése bizonyos időnként ajánlatos, mert teljességgel nem árt a legegészségesebbnek sem.

Hogyan le het a czipő- s eszimatlapokat viz hatlan és tartósakká tenni?

Hány szegény legénynek okoz keserű pillanatot, midőn észreveszi, hogy lábbelijének talpa nyilatkozik? Hány család apa, főként a sok vásolt csemetékkel megáldott családapa kiált fel bosszusan: Ennek a gyermeknek már megint lyukas a eszimatlapja? Bizony nem egy! Ezeknek tehát és — azoknak, kik tudják, mily előnyös a vízhatlan eszimatlap az egészség fenntartására, akarunk a következőkben egy jó tanácsot szolgáltatni.

Vesszünk bizonyos mennyiségű lenmag olajat s azt melegítjük egy oly edényben, melyet az olaj félig tölt meg. Az ilyen edény azért szükséges, hogy

az olaj melegítés következtében kellő magassággal emelkedhessen. A melegítést nem lángon, hanem csak parázon kell eszközölni. Az új talpat addig és annyiszor kenjük ezen olajjal, míg az fölbe nem vehet magába. Az olaj azonban ne legyen forró, csupán jó meleg. E szer tökéletesen sikeressé bizonyult. Az így bekent talpak kétszer oly sokáig tartanak, főként, ha a viselés közben is bekennük néhányszor, mint azok, melyektől ezt a kurát megvontuk. A talpak így vízhatlanok s megövják a lábat az áthűléstől. Ha ezen oajhoz egy rész disznó zsírt vegyítünk, ugy oly keveréket nyerünk, mely a eszimatbort is vízhatlanná teszi.

Áprilisi közmondások. Az áprilisi idő és az asszonyok gondolkodása ingatag. — Hűvös április sok szénával és gabonával jár. — Meleg április, hűvös május, esős június megtölti a magtort és szénakazlakat rak. — Esős április után száraz június következik. — Ha áprilisben menydörög, nem lesz többet dér. — Minél korábban viragzik a kökény, annál előbb aratunk. — Az áprilisi füvet gyakran leközvekei a május. — Szent György nap táján vetett zab sok polyvát terem. — Ha Sz. György napkor kilátszik a varju a buzából, gkkor ne várj jó termést. — Ha Sz. György nap előtt kurutyolnak a békák, akkor Sz. György nap után elhallgatnak. — Ha április utolsó éjjelen esik, termékeny esztendőre van kilátás, de cseresznye kevés terem.

Sok cukor borsót úgy nyerünk, ha a cukor borsót vetéskor oly porhanyó trágyával takarjuk be, melynek 100 kgra 1 kgr. gipsz lett keverve. A vetéskor kis kapa segítségével 4 cm. mély barázdákat húzunk, ebbe helyezzük el a borsót s föléje annyit hintünk a fent ajánlott keverékből, míg a borsó legalább 2 cm-re általa be nem fedetik és gereblyével a árkoeskat teljesen behuzzuk.

Faoszlopok tartóssakká tételnek, ha közvetlenül a pörkölés után forró kátrányba mártjuk. A forró kátrány a melegítés által kitágult fa likaiba hatolva, azokat kitölti s így a rothadás és korhadás ellen hosszú időn át megvédelmezi.

A gyümölcs-magvak vetése. Áprilisben a magvakat kevés konyha sóval vegyített vízben kéthárom napig kell áztatni, felduzzadván, a sósvíz leöntendő a magvakról, kiterítendő, hogy megszáradjanak és csak azután tanácsos elvetni. Az így elkészített magvakat az egerek nem bántják. Száraz időben szükséges az öntözés.

Üzleti tudósítás.

(F. M.) Az elmúlt héten a külföldi irányadó piacok lanyha tudósításai annyi hatással bírtak nálunk, hogy a szilárd irányzat dacára, mely egész héten uralkodott, árak változatlanul megmaradtak.

A legutóbbi piac alkalmával buzaért 9.50 9.60, kukoriczáért 5.80, 5.90 krt fizettek mmként. Zab és árpaiban hiányzott a hozatal.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

REITMANN FERENCZ

Férfi öltönyök.

Van szerencsém a t. közönség tudomására hozni, miszerint

férfiszabó üzletemet

a legdivatosabb kül- és bel-földi szövetekkel, valamint Angol-Chewiot, Kamgarn, Tricot, Pernviég, Doszkin, Moser és Lüsterekkel látam el, egész öltözetekre olcsó árak mellett gazdag választékban kaphatók.

Férfi öltönyök

Férfi öltönyök

Kész szövet öltözetek

Férfi öltönyök

Férfi öltönyök

készszövet öltözetek

uri felső, háló köntös és gyermek-öltözetek a lehető legjutányosabb áron kaphatók

Jó munkáról és szabásról a t. megrendelők biztosíthatnak.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve

Tisztelettel

Biliczky Félix.

Üzlethelyiségem Schambach Emil kávéházának átellenében, a Hid-utca szegletén van.